

2019-04-03

**Region Hallands prioriteringar avseende det
framtida regionala tillväxtarbetet, inklusive
sammanhållningspolitiken – rapportering till
Näringsdepartementet april 2019**

Lena Neinhardt
Claes Hammarlund
Thomas Nedomysl

Innehåll

1. Introduktion.....	3
2. Samhällsutmaningar och möjligheter i Halland.....	4
3. Halland fokuserar och prioriterar	10
3.1 Hög attraktivitet.....	11
3.2 Stark konkurrenskraft.....	14
3.3 Fler i arbete.....	16
3.4 Framåtblickande diskussion kring prioriteringar	19
4. EU:s förordningar för sammanhållningspolitiken 2021-2027	21
5. Redogörelse för gränsöverskridande samarbeten.....	23
5.1 Greater Copenhagen Committee	23
5.2 STRING	23
5.3 Regionsamverkan Sydsverige	24
5.4 Övriga samarbeten.....	24
6. Stärkt samverkan med statliga myndigheter.....	27
7. Socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling.....	29

1. Introduktion

Föreliggande text utgör Region Hallands svar på regeringens uppdrag att redovisa prioriteringar avseende det framtida regionala tillväxtarbetet, inklusive sammanhållningspolitiken.

Region Halland har det regionala utvecklingsuppdraget att samordna, koordinera och leda processer som bidrar till en hållbar regional tillväxt och utveckling. De strategiska ramarna för det politiska uppdraget beslutas på europeisk, nationell och regional nivå.

Just nu pågår arbetet med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) som ska utgöra det övergripande styrdokumentet för Hallands utveckling. Visionen, "Halland - bästa livsplatsen", ligger fast och bygger vidare på den föregående regionala utvecklingsstrategin som sträcker sig mellan 2005-2020. Halland ska nu ytterligare stärka sin position som en attraktiv plats att leva och verka på.

Andra viktiga strategier för det regionala tillväxtarbetet i Halland är Agenda 2030, Europa 2020, den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2014-2020 och tillväxtstrategin för Halland 2014-2020. Den halländska tillväxtstrategin konkretiserar den regionala utvecklingsstrategins mål och strategier. Dessa strategier bildar även en grund för samarbetet med andra regioner i Sverige och övriga Europa.

Halland söker och ansluter sig till strategiska allianser inom och utanför Sverige, där samarbete kan antas bidra till ökad utvecklingskraft och på så sätt också vara en aktiv part inom sammanhållningspolitiken.

2. Samhällsutmaningar och möjligheter i Halland

Denna del utgör en sammanfattande analys av samhällsutmaningar, möjligheter och förutsättningar för hållbar regional tillväxt och utveckling i länet och dess olika delar. Analysen bygger i huvudsak på den nyligen framtagna RUS-analysen, men väver också in andra relevanta analyser och rapporter.

Samhällsutmaningar och smart specialisering

Region Halland formulerar och genomför den regionala tillväxtpolitiken i ett strategiskt ramverk som beslutas på global, europeisk och nationell nivå. Ramverket utgörs av Agenda 2030, Europa 2020-strategin och den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft. Dessa sätter fokus på ökad sysselsättning, ökad konkurrenskraft, minskat utanförskap samt att reducera utsläppen av växthusgaser.

Det strategiska ramverket betonar också betydelsen av att den regionala tillväxtpolitiken hanterar samhällsutmaningar som demografi och hälsa, jämställdhet, miljö och klimat samt en ökad konkurrens om naturresurser. Samhällsutmaningar är en drivkraft för innovationsarbete. Nya produkter, tjänster och lösningar på behov som kan härledas till en global samhällsutmaning möter en stor och växande efterfrågan. Att bygga upp kompetens inom ett styrkeområde med en koppling till en samhällsutmaning kan därför bidra till regional tillväxt och sysselsättning.

Ramverket betonar även smart specialisering, en metod för att ta fram regionala innovationsstrategier. Syftet är att regioner i Europa bättre än tidigare ska peka ut styrkeområden baserat på sina relativa styrkor och svagheter och därmed stödja innovationsnischer, ekonomisk specialisering och regional tillväxt.

Samverkan mellan regional och lokal nivå

Halland är en hanterligt stor region med sex kommuner. I den halländska kontexten är detta en fördel och ansatsen är att söka strategiska allianser och samarbeten som förstärker regionens utvecklingskraft tillsammans med andra regioner såväl inom som utanför landets gränser. Fördelarna med att vara en region med ett mindre antal kommuner är uppenbara. De korta avstånden och det begränsade antalet aktörer skapar goda förutsättningar för tillit och förtroendefullt samarbete. Halland har en etablerad och väl förankrad struktur för samverkan mellan regional och lokal nivå och att vårda och vidareutveckla denna struktur är högt prioriterat.

Bygg vidare på tidigare tillväxtarbete

En långsiktig regional tillväxtpolitik måste med nödvändighet bygga vidare på tidigare tillväxtarbete. För Halland innebär det bland annat fortsatt utveckling av det regionala innovationssystemet vad gäller förmågan att bättre kunna stödja förnyelse och omställning i det halländska näringslivet. Det finns också ett behov av att vidareutveckla det regionala tillväxtarbetet avseende kompetensförsörjning och matchning på arbetsmarknaden. Att peka ut och koncentrera resurser till styrkeområden är ett sätt att stödja innovationsnischer, ekonomisk specialisering och regional tillväxt. Att arbeta långsiktigt är nödvändigt eftersom det tar tid att förändra strukturer och därmed uppnå resultat. Därför är det viktigt att bygga

vidare på arbetet med styrkeområden eller strategiska val. Det bör dock analyseras om det finns anledning att ompröva något av den nuvarande strategins utpekade styrkeområden. De nuvarande styrkeområdena har utvecklats positivt men samtidigt har samhället genomgått stora förändringar som skulle kunna motivera en delvis ny inriktning.

God utveckling och flera jämnstarka kommuner

I Halland har flera kommuner en god utveckling med en växande folkmängd, ökande sysselsättning och höga medelinkomster. Dessutom är flera kommuner förhållandevis jämnstora – Halmstad, Varberg och Kungsbacka – och ingen är tillräckligt dominerande för att vara ett självklart regionalt centrum för hela Halland. Detta beror också på Hallands struktur, där de nordligaste kommunerna knyts allt närmare Göteborgsregionens arbetsmarknad.

Någon motsvarande utveckling söderut går ej att se i den södra länsdelen, även om arbetspendlingen mot Skåne har ökat efter att tunneln genom Hallandsåsen blev klar. Södra länsdelen är till stor del en egen arbetsmarknad, med Halmstad som ett naturligt centrum. Skillnaden är stor jämfört med exempelvis Kronobergs och Jönköpings län, där Växjö och Jönköpings kommuner är självklara regionala centralorter. Strukturen med flera jämnstarka kommuner sätter spelplanen för den regionala tillväxtpolitiken. Ett regionalt perspektiv behöver identifiera behov och utmaningar i olika delar av Halland, så att delarna kan förstärka varandra på ett sätt som gör att hela Halland utvecklas positivt.

Storstadskoncentration och Halland, olika utgångslägen i norr och söder

Befolknings- och sysselsättningsutvecklingen i Sverige koncentreras allt mer till Stockholms-, Göteborgs- och Malmöregionen. Dennaorstadskoncentration bedöms fortsätta. Därmed finns det ett stort och växande behov av att Halland knyts närmare både Göteborgs och västra Skånes arbetsmarknader. De senaste decennierna har goda boendemiljöer och väl fungerande sjukvård och övrig samhällsservice, i kombination med en hög tillgänglighet till Göteborgsregionens arbetsmarknad bidragit till en stor inflyttning. Kungsbacka är den av Göteborgs kranskommuner som växer snabbast.

För en fortsatt god utveckling i Halland behövs goda boendemiljöer, fler bostäder för olika målgrupper och hög tillgänglighet till storstadsregioners arbetsmarknader i både norra och södra Halland. Idag har södra och norra länsdelen skilda utgångslägen avseende tillgänglighet till en storstadsregions arbetsmarknad. Norra Halland, företrädesvis Kungsbacka och Varberg, har en hög tillgänglighet till Göteborgsregionens arbetsmarknad, medan södra Halland har svaga kopplingar till både västra Skånes och Göteborgsregionens arbetsmarknader.

Södra Halland behöver öka sin tillgänglighet till dessa arbetsmarknader, men också utveckla det som storstadsregionerna i större utsträckning har, innovationskraft och en växande lokal arbetsmarknad. Det finns en risk att de skilda utgångslägena mellan norra och södra Halland ger en mer polariserad utveckling. De senaste åren har norra Halland utvecklats bättre än södra i termer av sysselsättning och skatteunderlag. Med en fortsattorstadskoncentration riskerar södra Halland att hamna i en utvecklingskugga.

Skillnader mellan kommuner, inom kommuner och mellan kust och inland

Halland har sammantaget en god utveckling, men det finns också stora skillnader inom regionen. Folkmängds- och sysselsättningsutvecklingen har varit betydligt starkare i Kungsbacka än i exempelvis Laholms och Hyltes kommuner. Hur enskilda kommuner kan dra fördel av storstadskoncentrationen är en faktor som bidrar till mellankommunala skillnader. I detta avseende finns skilda utgångslägen mellan norra och södra länsdelen.

En ytterligare skiljelinje i Halland är mellan kust och inland. Hallands kustområde har en god befolkningsutveckling och en hög tillgänglighet till stora befolkningskoncentrationer. Stora delar av inlandet har däremot en sämre befolkningsutveckling och tillgänglighet till stora tätorter. Låg tillgänglighet är en förklaring till att delar av Hallands inland har en svag utveckling. Delar av Hallands landsbygd saknar också fortfarande tillgång till snabbt bredband, vilket försämrar förutsättningarna för inflyttning, företagande och offentlig service.

Hälsan i Halland är generellt god men ojämlik

Hallänningarnas hälsa är genomgående god och den blir generellt allt bättre. Men det finns skillnader i hälsoläget mellan olika grupper i befolkningen, exempelvis avseende kön, socioekonomi, etnicitet, funktionsnedsättning, boendeområde, sexuell läggning och ålder. Mätningar av dödlighet, sjuklighet, självskattad hälsa och levnadsvanor visar att skillnader i hälsa i Halland har ökat. Sådana skillnader går att undvika eftersom de har sin grund i de förhållanden under vilka människor växer upp, lever, arbetar och åldras och de system som tillämpas för att hantera sjukdomar. Skillnader i förutsättningar påverkar vuxenlivet och ålderdomen, vilket talar för att uppväxtvillkoren har stor betydelse för befolkningens hälsa.

För att hälsan i Halland ska bli mer jämlik behövs insatser för att minska skillnader i hälsa. Exempelvis ökar den psykiska ohälsan i alla åldersgrupper. I den vuxna befolkningen är psykisk ohälsa den vanligaste sjukskrivningsorsaken. Bland barn och ungdomar har det skett en ökning som, enligt Socialstyrelsen, uppgår till 100 procent under den senaste tioårsperioden. Den psykiska ohälsan är en utmaning som kräver fungerande strukturer för samverkan mellan samtliga samhällsnivåer. Dessutom minskar tryggheten och tilliten i Halland vilket är oroväckande.

Ökande klyftor är en stor samhällsutmaning. Enligt OECD har Sverige de snabbast ökande ekonomiska klyftorna i hela OECD-området sedan ett par decennier tillbaka. Ökade klyftor leder till att sammanhållningen och tilliten i samhället minskar och skapar en grogrund för polarisering och ifrågasättande av samhällets grundläggande värderingar. Ekonomiska och sociala klyftor avspeglas i skillnader i hälsa, utanförskap och skolavhopp. Region Halland ser det som en högt prioriterad fråga att verka för en god och jämlik hälsa.

Invandring har ökat antal sysselsatta i Halland, men många med utrikes bakgrund har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden

Halland har haft en omfattande invandring under ett antal år på 2010-talet. Det har varit avgörande för en ökad sysselsättning. Antalet sysselsatta i Halland med inrikes bakgrund ökar inte alls lika snabbt som antalet sysselsatta med utrikes bakgrund. Detta förklaras av

skillnader i åldersstruktur. De personer med inrikes bakgrund som slutar arbeta på grund av ålder är ungefär lika många som dem som påbörjar sitt arbetsliv. För personer med utrikes bakgrund är det betydligt fler som påbörjar sitt arbetsliv än som avslutar det. Detta eftersom de flesta migranter är i förvärsarbetande åldrar. Invandring mildrar därmed ur det perspektivet den demografiska utvecklingens negativa konsekvenser på skatteunderlag och kompetensförsörjning.

Även om antal sysselsatta ökar har många med utrikes bakgrund i Halland svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. År 2016 var andelen förvärsarbetande kvinnor och män med utrikes bakgrund 61 respektive 64 procent. Motsvarande andelar för inrikes bakgrund var 86 procent respektive 87 procent. Det finns emellertid anledning att påpeka att de utrikesföddas deltagande på arbetsmarknaden är högre i Sverige än i de nordiska grannländerna och i länder som Tyskland och Österrike. Detta innebär dock inte på något sätt att situationen är tillfredsställande utan förvärsfrekvensen bland utrikes födda är oacceptabelt låg. Att öka de utrikes föddas förvärsfrekvens är en stor utmaning.

Ett annat perspektiv är matchning. Förvärsarbetande med utrikes bakgrund och en eftergymnasial utbildning har svårt att hitta ett arbete som motsvarar deras utbildningsnivå. Fler med utrikes bakgrund behöver komma in på arbetsmarknaden, och fler med en eftergymnasial utbildning behöver få ett arbete som motsvarar deras kompetens. Skillnader i deltagande och matchning förklaras av att personer med utrikes bakgrund möter särskilda utmaningar på arbetsmarknaden. Utmaningarna har sin grund i bristande inkludering, språkkunskaper, mindre effektiva sociala nätverk, svårigheter att validera meriter förvärvade utomlands samt att kraven för samma yrke kan skilja mellan länder. Dessa faktorer behöver hanteras för att minska skillnaderna i deltagande och matchning.

Hög förvärsfrekvens, men vissa grupper är underrepresenterade på arbetsmarknaden

Halland är ett av de län som har högst förvärsfrekvens i landet, men det finns grupper som är underrepresenterade på arbetsmarknaden. En hög förvärsfrekvens är avgörande för ett inkluderande samhälle och för att hantera den demografiska utvecklingen. Fler behöver arbeta och betala skatt för att finansiera en ökad efterfrågan på välfärd. De grupper som är underrepresenterade är personer med endast förgymnasial utbildning och utrikes födda. Förvärsfrekvensen för personer utan gymnasieutbildning i Halland är drygt 35 procentenheter lägre än för personer med gymnasial utbildning. Som tidigare nämnts visar låga förvärsfrekvenser för utrikesfödda att det finns ett integrationsproblem i Halland, och indikerar att inkluderingen på arbetsmarknaden har brister. Särskilt låg är förvärsfrekvensen för utrikes födda som varit i Sverige en kort tid. För att höja förvärsfrekvensen behövs riktade insatser till grupper som är underrepresenterade på arbetsmarknaden.

Ojämnställd och ojämlik arbetsmarknad

Arbetsmarknaden i Halland är ojämställd och ojämlik. Halland har de största löneskillnaderna mellan män och kvinnor i landet även om kvinnors löner är förhållandevis höga jämfört med kvinnor i riket. Män med inrikes bakgrund har högre inkomster än män med utrikes bakgrund. Allra lägst inkomster har kvinnor med utrikes bakgrund. Inkomstnivåerna för förvärsarbetande samvarierar alltså med både kön och bakgrund. Att

Halland är det län i Sverige med störst inkomstskillnader mellan kvinnor och män beror delvis på en uppdelad arbetsmarknad. Kvinnor och personer med utrikes bakgrund arbetar i en större utsträckning i branscher och yrken med lägre inkomster jämfört med män med inrikes bakgrund. Förvärvsarbetande med utrikes bakgrund är överrepresenterade inom hotell och restaurang och vissa tjänstebranscher med lägre löner.

Att kvinnor i större utsträckning tar ansvar för familj och hushåll bidrar också till deras lägre inkomster. Det är påtagligt att inkomstskillnaden uppstår i samband med att familjen får sitt första barn. Män med inrikes bakgrund pendlar också i större utsträckning än övriga grupper. Därmed har de tillgång till en större arbetsmarknad. Halland har en befolkning och en lokal arbetsmarknad som inte riktigt passar ihop. Många människor har en utbildningsnivå som är högre än vad som efterfrågas på arbetsmarknaden lokalt. Därför är det många som bor i företrädesvis norra Halland som pendlar till ett arbete i Göteborg. Det är en styrka för Halland att ha en hög tillgänglighet till en storstadsregions arbetsmarknad, men det är önskvärt med en utveckling av arbetsmarknaden inom Halland så att efterfrågan på arbetskraft med hög utbildning ökar lokalt.

Förändrad efterfrågan på arbetskraft skapar målkonflikter

Ökad internationell konkurrens och teknisk utveckling innebär en ständig omvandling av arbetslivet. Detta ökar efterfrågan på kunskap och höjer trösklarna till arbetsmarknaden, vilket missgynnar individer och grupper utan rätt kompetens. Ny teknik och artificiell intelligens skapar nya möjligheter till automation, vilket förr eller senare kommer att påverka efterfrågan på arbetskraft inom en rad olika branscher och yrken. Det handlar om allt från försäljare, kassapersonal till företagsekonomer, personaltjänstemän och marknadsförare. Som vid alla teknikskiften är nyckelfrågan hur många nya arbeten som uppstår när de gamla försvinner. Att rusta individer för den framtida arbetsmarknaden handlar i hög utsträckning om att se till att alla elever klarar gymnasiet, samt att det finns goda förutsättningar för vidareutbildning och ett livslångt lärande.

Den demografiska utvecklingen ökar efterfrågan på kompetens och innovation i välfärdssektorn

Den demografiska utvecklingen innebär en åldrande befolkning och är en avgörande samhällsutmaning. Den leder till en ökad försörjningsbörda för den förvärvsarbetande befolkningen, ett ökat behov av välfärdstjänster och ett ökat kostnadstryck på offentlig sektor. Den ökade efterfrågan på välfärd ökar även behovet av personal inom hälso- och sjukvård, äldreomsorg och social omsorg. Stora pensionsavgångar och en svag utveckling av antalet i förvärvsarbetande åldrar innebär kompetensförsörjningsproblem för välfärdssektorn. Det ökar också behovet av nya välfärdsrelaterade produkter, tjänster och lösningar.

Transporter, energiförsörjning och jordbruket står för merparten av utsläppen av växthusgaser

I Europa 2020-strategin finns de globala samhällsutmaningarna klimat och en ökad konkurrens om naturresurser. Där finns också europeiska mål om att reducera utsläppen av växthusgaser. I Halland står transportsektorn, energiförsörjningen och jordbruket för merparten av utsläppen av växthusgaser. Detta avspeglar Hallands geografiska läge med

stora och växande transport- och godsvolymer, liksom den stora produktionen av livsmedel som finns i regionen. Transportsektorn behöver öka sin användning av fossilfria bränslen men det finns också anledning att ifrågasätta om en ständig ökning av vägtransporter är förenlig med en ekologiskt hållbar samhällsutveckling. Kapaciteten på järnvägen måste därför utvecklas. Inom jordbruket behövs en ökad kunskap om hur utsläppen av växthusgaser från djurhållning kan begränsas.

Ökad konkurrens ställer det halländska näringslivet inför stora och olika utmaningar

Det halländska näringslivet är diversifierat, men med en viss dominans av handel, tillverkning och bygg. Handel och bygg är branscher som växt kraftigt de senaste åren som ett resultat av en positiv befolkningsutveckling och växande lokala marknader. Handel är emellertid en bransch som står inför en omfattande omvandling som måste hanteras. Externhandel och framförallt e-handel medför ökad miljöpåverkan men också att kommunernas stadsmiljöer förlorar sin attraktionskraft.

Det finns relativt få företag i Halland som efterfrågar högutbildad arbetskraft. Många högutbildade som bor i Halland pendlar till Göteborg. Vidare ser näringslivsstrukturen olika ut i kommunerna. Hylte kommuns stora tillverkningsindustri innebär andra utmaningar och omställningsbehov än de behov som finns i Kungsbackas kommun. Att det inte på samma sätt som i storstadsregionerna finns starka kluster i Halland med multinationella företag och omfattande forskning innebär låga FoU-investeringar, liten export och få sysselsatta i kunskapsintensiva företag. En ökad internationell konkurrens och teknisk utveckling innebär utmaningar för Halland på lång sikt. Att endast förlita sig på att näringslivet i Göteborg utvecklas ger en allt för enbent och sårbar position. Det behöver finnas flera regionala motorer i Halland som skapar en näringslivsutveckling baserad på kunskap och innovation.

Ska Halland fortsätta att vara ett attraktivt län att bo och verka i behövs det fler företag i Halland med internationell konkurrenskraft, som utnyttjar affärsmöjligheter på växande internationella marknader och erbjuder arbeten för högutbildade.

Hallands näringsliv är specialiserat inom branscher med svag sysselsättningsutveckling

Specialisering avser hur många anställda som finns i en bransch i Halland i förhållande till antalet anställda i riket. Ur det perspektivet är Halland framförallt specialiserat på branscher inom jord- och skogsbruk och tillverkningsindustrin. Flera av dessa specialiserade branscher är dessutom relaterade i den meningen att de använder liknande kompetenser. I dessa branscher finns det därför goda förutsättningar för produktion och vidareutveckling.

Vidare går det att konstatera att många av de specialiserade branscherna har en svag eller negativ sysselsättningsutveckling. Bland branscher som är underrepresenterade finns några som har en stark sysselsättningsutveckling, exempelvis besöks-, bevaknings- och kontorstjänster, teknisk konsultverksamhet och datakonsult- och informationsverksamhet. De branscher som är överrepresenterade i Halland har en svag eller negativ sysselsättningsutveckling. Samtidigt har tjänstesektorn, som är mer eller mindre underrepresenterad i Halland, en stark sysselsättningsutveckling. Långsamt närmar sig Hallands arbetsmarknad en sammansättning som liknar det svenska genomsnittet.

3. Halland fokuserar och prioriterar

Som tidigare nämnts utgör ”Tillväxtstrategi för Halland 2014-2020” ett centralt styrdokument för arbetet med den regionala utvecklingen i Halland. Utifrån det övergripande målet – *Halland ska vara en mer attraktiv, inkluderande och konkurrenskraftig region år 2020 än år 2014* – har såväl generella mål som strategiska val och prioriteringar slagits fast.

Tillväxtstrategin har efter hand reviderats och ger därför en god bild av de prioriteringar som för närvarande vägleder det regionala utvecklingsarbetet. Figuren nedan sammanfattar strategins prioriteringar och strategiska val.

Hög attraktivitet	
Halland, en region med god tillgänglighet <ul style="list-style-type: none">Regionförstoring genom utveckling av kollektivtrafik och infrastruktur, såväl söderut som norrut. Fortsatt arbete för goda förbindelser med StockholmUtvecklade former för samverkan och samplanering mellan kollektivtrafik, infrastruktur, samhälls- och bebyggelseplaneringPlanering utifrån långsiktiga infrastrukturbehov för att stärka det regionala näringslivetGod tillgång till bredband med hög hastighet	Halland, en region som erbjuder attraktiva och socialt hållbara mötesplatser, boende- och livsmiljöer <ul style="list-style-type: none">Stadsmiljöer med mötesplatser som främjar hälsa, företagsamhet, innovationer och kulturUtveckling av livsmiljön för boende och arbete på landsbygdenEn god och jämlik offentlig samhällsserviceInsatser som utjämnar hälsoskillnaderKultur för ett socialt hållbart samhälleEn koldioxidneutral ekonomi och hållbar resurshanteringInsatser för förnyelsebar energi och fossilfria transporter
Stark konkurrenskraft	
Halland, en region som stimulerar till innovation, förnyelse och ökat företagande <ul style="list-style-type: none">Ett generellt långsiktigt finansierat regionalt innovationssystemInnovationsdriven upphandling som drivkraft för förnyelse, social inkludering, jämlikhet, jämställdhet och innovationerDe halländska styrkeområdena – hälsoinnovation, grön tillväxt och besöksnäringEn ökning av offentliga och privata investeringar i forskning och utvecklingOmställning och förnyelse i existerande företagEntreprenörskap och ökat företagande	Halland, en stark kunskapsregion <ul style="list-style-type: none">Högre studier och yrkesstudier som ett naturligt val samt möjligheten till ett livslångt lärandeDen senaste tekniken, där Halland ska ligga i framkant avseende kunskap, tillgänglighet och användning för hållbar tillväxt Halland, en region med goda kontakter med omvärlden <ul style="list-style-type: none">Strategiska allianser med viktiga aktörer i omvärldenFler och växande internationella företag i HallandGod internationell tillgänglighetÖkad kännedom om Hallands attraktivitet
Fler i arbete	
Halland erbjuder alla barn och unga goda och jämlika förutsättningar <ul style="list-style-type: none">En god start i livetGoda förutsättningar för alla elever att fullfölja grund- och gymnasieskolanUtveckla barns och ungas entreprenöriella förmågor och kompetenser Halland erbjuder god matchning av kompetens som behövs i arbetslivet <ul style="list-style-type: none">En regional struktur för matchning mellan arbetsmarknad och utbildning	Halland, en region som har en öppen, jämställd, och inkluderande arbetsmarknad <ul style="list-style-type: none">En jämställd arbetsmarknadÖkad anställningsbarhet hos invånare som står långt ifrån arbetsmarknadenUtveckling av sociala innovationer och socialt företagande för fler i arbete

Figur 1. Sammanfattning av Tillväxtstrategins strategiska val och prioriteringar.

Samtidigt finns det, eftersom strategins tänkta slutdatum alltmer närmar sig, anledning att blicka framåt och påbörja en diskussion om hur prioriteringarna kan komma att förändras framöver. I följande text sammanfattas därför de fastslagna prioriteringarna först och därefter förs en framåtblickande diskussion om det eventuella behovet av förändringar.

3.1 Hög attraktivitet

Målet hög attraktivitet innebär att fler människor väljer att flytta till och bosätta sig i Halland. Attraktivitet kan därmed förstås som förmågan att locka och behålla olika målgrupper. Det finns många faktorer som påverkar attraktiviteten i en region. Bland annat god samhällsservice, ett rikt kulturliv, naturtillgångar osv., men även ett gott företagsklimat eftersom försörjningsmöjligheter är grundläggande för de allra flesta människor.

De strategiska valen utifrån området hög attraktivitet är:

- Halland, en region med god tillgänglighet
- Halland, en region som erbjuder attraktiva och socialt hållbara mötesplatser, boende- och livsmiljöer

Halland, en region med god tillgänglighet

Hallands tillväxt bygger på att fler ska kunna resa till och från arbete och andra aktiviteter utan alltför stor miljöpåverkan och att näringslivet har goda möjligheter att transportera gods. Med tanke på Hallands geografiska läge, mitt i ett starkt växande Sydvästsverige, är den framtida utmaningen för Halland att kollektivtrafiken och infrastrukturen kan hantera det ökade transportbehovet med en växande befolkning. Med en väl fungerande infrastruktur och kollektivtrafik skapas goda kommunikationsmöjligheter och hög tillgänglighet. Bredband med hög kapacitet är grundläggande för näringslivets konkurrenskraft och ses idag såväl som en förutsättning för en hållbar tillväxt, sysselsättning, företagande, effektiv förvaltning, som en viktig bärare av samhällsinformation och inte minst för att förenkla vardagen för invånare och företag.

Prioritering: Regionförstoring genom utveckling av kollektivtrafik och infrastruktur, såväl söderut som norrut. Fortsatt arbete för goda förbindelser med Stockholm

Det finns ett stort pendlingsutbyte och tågresande norrut mot Göteborgsregionen som kommer att fortsätta öka. Söderut mot Helsingborg och Öresundsområdet finns det en stor potential i att förstora och knyta ihop arbetsmarknaderna. Därför behövs en kollektivtrafik som bidrar till vidgade arbetsmarknader genom goda möjligheter till arbetspendling med konkurrenskraftiga restider och hög turtäthet. Kuststråket, med framförallt Västkustbanan och E6:an, är det högst prioriterade stråket och flaskhalsar utmed hela Västkustbanan behöver byggas bort. Det är också av stor vikt att fortsatt arbeta för goda och snabba förbindelser med Stockholm.

Prioritering: Utvecklade former för samverkan och samplanering mellan kollektivtrafik, infrastruktur, samhälls- och bebyggelseplanering

För ökad tillgänglighet behövs samverkan mellan aktörer på statlig, regional och lokal nivå. Planering av kollektivtrafik, infrastruktur, samhälls- och bebyggelseplanering behöver gå hand i hand. Därför behöver former för samverkan och samplanering utvecklas. I

samhällsplaneringen bör sociala, ekonomiska, kulturella och miljömässiga faktorer integreras för att stärka attraktiviteten. Samverkan mellan kollektivtrafik-, infrastruktur-, samhälls- och bebyggelseplanering kan bidra till stärkt ekologisk hållbarhet bland annat genom ett ökat kollektivt fossilfritt resande och satsningar i de stråk som sammanfaller med pendlingsbehov och undanröjande av kapacitetsbrister samt utveckling av fossilfria transporter.

Prioritering: Planering utifrån långsiktiga infrastrukturbehov för att stärka det regionala näringslivet

För att stärka det regionala näringslivet och öka konkurrenskraften är det viktigt att identifiera dagens och framtidens behov av infrastrukturåtgärder som kan skapa ett hållbart transportsystem för gods- och persontrafik. Detta görs både utifrån ett nord-sydligt perspektiv och utifrån ett öst-västligt perspektiv.

Prioritering: God tillgång till bredband med hög hastighet

Utbyggnad av bredband handlar om att ge fler förutsättningar att ta del av digitaliseringens möjligheter. Tillgången till bredband med hög överföringshastighet är avgörande för möjligheten att ta del av de tjänster som digitaliseringen erbjuder, såväl samhällstjänster som kommersiella tjänster. God tillgång till bredband stärker näringslivets konkurrenskraft samt bidrar till attraktiva boendemiljöer i hela Halland.

Halland, en region som erbjuder attraktiva och socialt hållbara mötesplatser, boende- och livsmiljöer

Människors val av boende styrs i stor utsträckning av vad de uppfattar som en attraktiv boendemiljö i en vid bemärkelse. Samhällets utformning påverkar välbefinnande, hälsa och dess sociala fördelning i flera avseenden. Att bygga ett socialt hållbart samhälle som är inkluderande innebär utveckling där människor är i fokus. I staden lockar ett modernt stadsliv, en spännande och modern stadsmiljö och mångfald samt stadens kulturliv. I Halland är landsbygden en attraktiv boendemiljö tack vare jämförelsevis god tillgänglighet till arbetsmarknad och service samt närhet till naturen. Både stad och land är viktiga för den regionala utvecklingen. Genom förändrade boendemönster med ökad flyttning till den tätortsnära landsbygden stärks banden mellan stad och land. Hallands framtida utmaning inom detta område är att fortsatt erbjuda attraktiva, hållbara och inkluderande boende- och livsmiljöer i såväl städer som på landsbygd.

Prioritering: Attraktiva stadsmiljöer med mötesplatser som främjar hälsa, företagsamhet, innovationer och kultur

En fortsatt hållbar och inkluderande utveckling av innerstäderna är viktig för att de ska fungera som levande mötesplatser. Attraktiva stadsmiljöer påverkar inflyttningen positivt, vilket i sin tur innebär att marknaden för tjänster och företagande ökar. Det ökar också behovet av fler bostäder för olika målgrupper i städerna. Kultur är en bidragande kraft för kreativitet, attraktivitet, delaktighet och samhällsutveckling i Halland och kulturaktiviteter skapar naturliga mötesplatser för många människor. Genom att förstärka kulturens kraft i Halland ökar attraktionskraften i boende- och stadsmiljöer.

Prioritering: Utveckling av livsmiljön för boende och arbete på landsbygden

De mindre tätorterna och den halländska landsbygden med jämförelsevis små avstånd och goda kommunikationsmöjligheter ger förutsättningar för att utveckla en attraktiv livsmiljö i hela Halland. Att satsa på social utveckling som grundar sig på lokalt engagemang är viktigt. Samarbetet mellan ideella organisationer, företag och samhälle skapar ett lokalt engagemang som ger arbetet både kompetens och drivkraft. Genom innovativa lösningar för transporter, modern kommunikationsteknik och flexibla arbetsformer ökar möjligheterna att bo och driva företag på landsbygden. Halland har ett starkt jord- och skogsbruk med de goda förutsättningar som naturen ger såsom mark, vatten och fungerande ekosystem.

Prioritering: En god och jämlik offentlig samhällsservice

En god och jämlik samhällsservice för alla invånare bidrar till upplevelsen av en trygg och attraktiv livsmiljö. Samhällsservice kan innefatta kollektivtrafik, bredband, förskola och skola, hälso- och sjukvård, kultur- och fritidsverksamhet med mera. Samhällsservicen ska ha en god kvalitet och upplevas som tillgänglig även om samhällsservicen inte finns i närområdet.

Prioritering: Insatser som utjämnar hälsoskillnader

Jämlikhet i möjligheter ger inte nödvändigtvis jämlikhet i hälsoutfall. I arbetet med att utjämna hälsoskillnader bör generella insatser anpassas på ett sådant sätt att de motsvarar människors behov och förutsättningar. Det betyder att insatserna kompenserar för olikheter genom att behov av extra insatser och stöd har identifierats. Behoven kan utgå från exempelvis kön, ålder, socioekonomi, funktionsnedsättning och bostadsområde. Alla individer ska bemötas likvärdigt utifrån dennes förutsättningar samtidigt som alla har samma rättigheter att få sina behov tillgodosedda.

Prioritering: Kultur för ett socialt hållbart samhälle

Kultur utgör en viktig dimension för hallänningens möjligheter till utveckling och meningsfullhet, insyn och inflytande, samhörighet och delaktighet. Genom språkutveckling, kultur i skolan, kultur i omsorgsverksamhet, civilsamhällets kultur- och bildningsverksamhet, i mottagandet av nya hallänningar eller i stads- och landsbygdsutveckling kan ett jämlikare och mer demokratiskt samhälle byggas. Kulturens potential behöver tas tillvara inom olika samhällssektorer. Skillnaderna mellan grupper med olika levnadsvillkor ska minskas och ett mer jämlikt kulturutövande och kulturdeltagande i hela Halland behöver prioriteras.

Prioritering: En koldioxidsnål ekonomi och hållbar resurshantering. Insatser för förnyelsebar energi och fossilfria transporter.

En koldioxidneutral ekonomi tar hänsyn till både utsläpp och upptagande av koldioxid. Utsläppen är i huvudsak resultatet av förbränning av fossila bränslen och upptaget i huvudsak växtlighet i skogs- och jordbruksmark. Prioritering av ett hållbart bruk av förnybara naturresurser från jord och skog för att skapa energi, varor och tjänster, har en stor potential att bidra till en grön omställning och ökad ekologisk hållbarhet genom att både ersätta fossil råvara och ta upp koldioxid. Koldioxidneutral ekonomi har liksom hållbar resurshantering generellt goda förutsättningar att vara drivkrafter för innovation.

3.2 Stark konkurrenskraft

Målet att Halland är en konkurrenskraftig region innebär att det finns goda förutsättningar att starta och utveckla företag, innovationer, att utveckla kunskap och kompetens samt att arbeta för goda kontakter med omvärlden. Ett ökat företagande är nödvändigt för tillväxten och en långsiktigt god utveckling av välfärden. Därför bör alla människor som vill och kan driva företag få rätt förutsättningar, oavsett kön och etnisk bakgrund. En annan viktig faktor för ett konkurrenskraftigt näringsliv är en regions innovationskraft. Innovation handlar om nya eller bättre sätt att skapa värden för individer, företag och samhälle. Värdet kan vara ekonomiskt, socialt eller miljömässigt och skapas vanligtvis genom kommersialisering av en ny produkt eller tjänst, men kan även vara införandet av nya eller bättre arbetssätt eller organisationsformer i en verksamhet.

De strategiska valen under stark konkurrenskraft är:

- Halland, en region som stimulerar innovationer, förnyelse och ökat företagande
- Halland, en stark kunskapsregion
- Halland, en region med goda kontakter med omvärlden

Halland, en region som stimulerar innovation, förnyelse och ökat företagande

Halland är en region som har god tillväxt, vilket ger bra förutsättningar att utveckla innovationer. För att koppla ihop kompetenser och kapital, som behövs för att innovationer och idéer ska kunna kommersialiseras, krävs en tydlig struktur för detta. Dagens innovationssystem behöver utvecklas för att både ha förmåga att stimulera innovationer i ett brett perspektiv och vårda och utveckla områden som har särskilt goda förutsättningar i Halland. Ett dynamiskt och växande näringsliv präglas av både ett inflöde av nya företag och förnyelse inom det befintliga näringslivet. Eftersom det halländska näringslivet karaktäriseras av många små företag är det en särskild utmaning att stimulera till ökade investeringar i forskning och utveckling.

Prioritering: Ett generellt långsiktigt finansierat regionalt företags- och innovationsstöd

Det finns ett behov i Halland att vidareutveckla ett effektivt stödsystem som kan medverka till att göra vägen från god idé till kommersialiserad produkt eller tjänst kortare och mindre riskfylld för innovatören. Innovationsstödsystemet behöver bli tydligare och mer hållbart genom långsiktiga finansieringslösningar kopplade till styrning. Systemet ska klara av att ta tillvara och utveckla idéer från alla typer av branscher om det finns goda tillväxtpotentialer.

Prioritering: De halländska styrkeområdena – hälsoinnovation, grön tillväxt och besöksnäring

Ett regionalt styrkeområde är ett tematiskt område där det i regionen finns särskilt goda förutsättningar för utveckling och tillväxt. Där möts näringsliv, högskola, offentlig sektor och andra aktörer för att tillsammans utveckla nya lösningar på marknadsbehov och samhällsutmaningar. Kännetecknande är att ett styrkeområde är bransch- eller sektorsöverskridande. I Halland har tre styrkeområden identifierats – hälsoinnovation, grön tillväxt och besöksnäring.

Prioritering: En ökning av offentliga och privata investeringar i forskning och utveckling

Idag investerar Hallands näringsliv förhållandevis lite i forskning och utveckling. Genom att aktivt delta i EU:s forsknings- och innovationsprogram och använda medfinansiering kan forskning, kompetensutveckling på avancerad nivå och befintliga forskargrupperingar förstärkas samt bidra till ökad tillgång till forskningskompetens inom näringslivet. Högskolan i Halmstad har en viktig roll för regionen i detta arbete, bl a genom företagsinkubatorn High Five. Region Halland har också sedan 2016 drivit det delvis EU-finansierade projektet FoU-checkar Halland, som erbjuder ekonomiskt stöd till forsknings- och utvecklingsinsatser i små och medelstora företag.

Prioritering: Omställning och förnyelse i existerande företag

Den internationella konkurrensen och den tekniska utvecklingen ökar kraven på omställning och förnyelse hos företagen. Företagen kan behöva stöd i att bli mer innovativa gällande både organisation, teknik och kunskap. Därför finns det behov av att stärka det företagsfrämjande systemets förmåga att fånga upp idéer och agera pådrivare för förändring och lärande i organisationer. Bland annat genom stöd och lotsning till kunskap och kompetensutveckling.

Prioritering: Entreprenörskap och ökat företagande

I Halland finns ett relativt högt nyföretagande som det är viktigt att fortsätta att stimulera, men även etablerade företag med tillväxtpotential behöver få goda förutsättningar att utvecklas. Det finns behov av en generell utveckling av kooperativt och socialt företagande samt av produktions- och tjänsteföretag inom en bredd av branscher. Insatser kan behövas för att främja ett mer kunskapsintensivt företagande i Halland. Dessutom krävs fortsatt satsning på ungas, kvinnors och utlandsföddas företagande, där det finns stor potential. För att lyckas med detta är det nödvändigt med långsiktig och effektiv finansiering av nyckelaktörer inom det företagsfrämjande systemet. Utvecklingen av "Timbanken" och liknande initiativ behöver fortsätta.

Halland, en stark kunskapsregion

Ökad internationell konkurrens och teknisk utveckling ökar efterfrågan på kunskap och höjer trösklarna till arbetsmarknaden. Detta missgynnar individer och grupper som inte har rätt kompetens. Detta sammantaget sätter press på de skol- och utbildningssystem som ska förse och stödja arbetslivet med kompetent arbetskraft. Hur invånarnas kompetens stärks och används på arbetsmarknaden är en avgörande framtidsfråga för att ge invånare, företag och organisationer möjlighet att utvecklas.

Prioritering: Högre studier och yrkesstudier som ett naturligt val samt möjligheten till ett livslångt lärande

Det finns behov av insatser som bidrar till att högre studier och yrkesstudier blir ett naturligt val för fler människor. Bland annat genom att skapa förutsättningar för ungdomar att göra medvetna karriärsval. Insatser behöver även göras för att höja yrkesutbildningarnas status samt för att ge ungdomar en bild av arbetsmarknaden nu och på lång sikt. Avståndet mellan utbildning och arbetsliv behöver minska. Kompetensutveckling för de som har arbete behöver stärkas för att öka individernas valmöjligheter, öka rörligheten på arbetsmarknaden och öka arbetsplatsernas attraktivitet.

Halland, en region med goda kontakter med omvärlden

Den ökade mobiliteten av människor, kunskap, idéer, företagande och kapital över gränser skapar möjligheter för tillväxt. För att ta del av de möjligheterna behöver människor, organisationer och företag i Halland ha goda kontakter med omvärlden. En avsaknad av kompetens och kapacitet för internationalisering hos företag och det regionala stödsystemet kan bli ett hinder för ekonomisk tillväxt.

Prioritering: Strategiska allianser med viktiga aktörer i omvärlden

För att ta tillvara de möjligheter som globaliseringen ger, med rörlighet över gränser för människor, kunskap, företag, varor och kapital, behövs strategiska allianser med såväl närliggande regioner som nationellt och internationellt. Inte minst för att tillgodose näringslivets behov av spetskompetens och olika forskningsmiljöer. Möjligheter finns för ökad samverkan med aktörer i tillväxtbältet Oslo-Göteborg-Halland-Malmö-Köpenhamn-Hamburg. Att delta i internationella organisationer, nätverk, projekt och andra former för gränsöverskridande utbyten är betydelsefullt. Internationella samarbeten är också viktiga instrument för att värna de attraktiva halländska livsmiljöerna, speciellt vårt gemensamma hav och vår kust.

Prioritering: Fler och växande internationella företag i Halland

Det finns behov att stödja det halländska näringslivet för att bli bättre rustat att ta tillvara potentialen som finns på internationella marknader, inklusive nya tillväxtmarknader. Bland annat genom att bevaka tillväxtpotentialen på internationella marknader för Hallands identifierade styrkeområden samt att bidra till spridning av kunskap om dessa marknader. Insatser behövs som syftar till att människor med bakgrund i andra länder i högre grad anställs, startar internationella företag, studerar samt utgör samarbetspartners. Att stärka de innovationsmiljöer som finns i Halland skapar förutsättningar för att attrahera internationella investeringar och internationell kompetens.

Prioritering: God internationell tillgänglighet

En god internationell tillgänglighet påverkar Hallands attraktivitet. Den fysiska infrastrukturen är viktig i detta sammanhang såsom snabbare tågförbindelser. De halländska hamnarna spelar en stor roll som strategiska noder med import- och exportmöjligheter och det är viktigt att arbeta för god tillgänglighet till internationella flygplatser utanför Halland.

3.3 Fler i arbete

Utbildning är en kraftfull insats för att bidra till jämlika förutsättningar och till en hög förvärvsfrekvens. Att skapa goda förutsättningar för alla elever att fullfölja skolan leder till en god arbetskraftsförsörjning. Globaliseringen i form av internationell konkurrens och teknisk utveckling innebär en ständig omvandling av arbetslivet. Den tekniska utvecklingen skapar nya möjligheter till automation, vilket förr eller senare kommer att påverka efterfrågan på arbetskraft inom en rad olika branscher och yrken. Befolkningen i Halland blir allt äldre. Detta innebär utmaningar för kompetensförsörjning, inte minst inom vård- och omsorgssektorn. Det behövs insatser som bidrar till högre sysselsättning i grupper som idag är underrepresenterade på arbetsmarknaden. Det behövs också en bättre matchning mellan

utbildning och arbetsmarknad. Arbetsmarknaden behöver öppna sig för fler unga, fler utlandsfödda och bli mer jämställd samtidigt som de äldre behöver arbeta längre.

De strategiska valen i kapitlet fler i arbete är:

- Halland erbjuder alla barn och unga goda och jämlika förutsättningar
- Halland erbjuder god matchning av kompetens som behövs i arbetslivet
- Halland, en region som har en öppen, jämställd och inkluderande arbetsmarknad

Halland erbjuder alla barn och unga goda och jämlika förutsättningar

Barns möjligheter att lyckas i livet påverkas av socioekonomisk situation, livsstil, sociala sammanhang samt individuella faktorer. En viktig uppgift för samhället är därför att ge varje barn goda och jämlika förutsättningar för att få en bra uppväxt och att få utveckla de förmågor som krävs för att leva ett gott liv. Det är av stor vikt att skolan ger alla elever goda förutsättningar att fullfölja sin utbildning och få med sig de kunskaper och förmågor de behöver för framtiden. Utbildning förbättrar chanserna att få ett arbete. Ett arbete stärker och utvecklar individen och minskar sociala skillnader.

Prioritering: En god start i livet

Att investera i barns utveckling är en viktig väg till social hållbarhet och minskade skillnader i hälsa. Verksamheter som påverkar barn och unga behöver hålla den kvalitet som krävs för att tillgodose alla barns behov, oavsett deras sociala och ekonomiska förutsättningar. De första åren i ett barns liv har en stor påverkan på framtida hälsoutveckling.

Prioritering: Goda förutsättningar för alla elever att fullfölja grund- och gymnasieskolan

Alla elever behöver fullfölja grund- och gymnasieskolan och lämna skolan med de kunskaper och förmågor de behöver för framtiden. Kompetensutveckling för pedagoger i skolan har visat sig viktigt för elevers resultat. Skolan är en viktig arena för att rusta våra barn och ungdomar även med dessa förmågor. Positiva relationer i skolan är avgörande för att minska avhoppet från grund- och gymnasieskolan och därmed minska risken för framtida utanförskap. Därför behövs en fungerande stödstruktur för individer och grupper som står långt ifrån målpuppfyllelsen i grund- och gymnasieskolan.

Halland erbjuder god matchning av kompetens som behövs i arbetslivet

Tillgången till rätt kompetens är avgörande för att näringslivet och offentliga arbetsgivare ska kunna fortsätta utvecklas. Därför behövs samverkansytor och metoder för att bättre förutse framtida kompetensbehov, för att bättre matcha kompetens och arbetsmarknadens behov samt för att minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv. Efterfrågan på arbetskraft inom skogsbruk, skogsnäring och industrin har minskat samtidigt som det fortsättningsvis finns behov av kompetent arbetskraft inom de tillverkande sektorerna. Såväl nationellt som i Halland ser man en ökad efterfrågan på olika kompetenser inom tjänstesektorn, inte minst inom vård och omsorg. Det råder en obalans då den halländska arbetsmarknaden inte motsvarar den höga utbildningsnivån. I Halland finns det relativt få företag som efterfrågar mycket kunskap. Det behövs regionala motorer i Halland som skapar en näringslivsutveckling baserad på kunskap och innovation. Ska Halland bli en än mer

attraktivt region att bo i behövs det fler arbetsställen i Halland som erbjuder arbeten med krav på hög utbildning.

Prioritering: *En regional struktur för matchning mellan arbetsmarknad och utbildning*

Skola, arbetsgivare och samhälle behöver utveckla en gemensam syn på de kompetensbehov, den kunskap och kompetens som krävs i morgondagens arbetsliv för att skapa de utbildningar som matchar behoven. Det krävs såväl för branscher med bristyrken som för branscher med tillväxtpotential. För detta behövs kunskapsunderlag och analyser som stödjer ett sådant arbete.

Halland, en region som har en öppen, jämställd och inkluderande arbetsmarknad

För en hållbar tillväxt måste möjligheterna att komma in på arbetsmarknaden öka för grupper som idag är underrepresenterade på arbetsmarknaden. Det är också viktigt att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden. Som det är idag arbetar kvinnor och män till stor del i olika yrken, inom olika sektorer och på olika nivåer i hierarkierna. Därmed är också makten i samhället ojämnt fördelad mellan kvinnor och män.

Prioritering: *En jämställd arbetsmarknad*

Hallands arbetsmarknad är starkt segregerad efter kön. Därför behövs insatser för att öka jämställdheten på arbetsmarknaden. Jämställdhetsintegrering är den huvudsakliga strategin som används för att uppnå en ökad jämställdhet. Strategin utgår från att jämställdhet mellan kvinnor och män skapas där vi tar våra beslut i vardagen, där resurser fördelas och normer skapas.

Prioritering: *Ökad anställningsbarhet hos invånare som står långt ifrån arbetsmarknaden*

Det behövs insatser som underlättar inträdet på arbetsmarknaden och som motverkar att invånare hamnar i ett utanförskap. Behov finns också att kraftsamla för att stödja dem som av olika skäl hamnat utanför arbetsmarknaden en längre tid. Vikten av samverkan mellan samhällssektorer och aktörer kan inte underskattas. Ett exempel på verktyg är validering som handlar om att synliggöra en individs kompetens genom olika bedömningsmetoder, i de fall personen inte har betyg eller andra intyg. Ett annat exempel är att erbjuda praktikplatser som kan ge individer arbetslivserfarenhet.

Prioritering: *Utveckling av sociala innovationer och socialt företagande för fler i arbete*

Sociala företag präglas av att alla medarbetare kan bidra efter sin egen förmåga och att vinster återinvesteras i verksamheten. Organisationsformen stimulerar till företagande och bidrar till sysselsättning. Tidigare erfarenheter visar att sociala företag har fungerat som en bra plats för arbetsträning även för personer som exempelvis har nedsatt arbetsförmåga. Sociala innovationer omfattar nya idéer, produkter, tjänster och modeller som kan öka den sociala hållbarheten i samhället. Eftersom sociala innovationer utvecklas för att möta sociala behov och samhällsproblem så är det inte enbart ekonomisk vinning som står i centrum. Det ställer speciella krav på finansiärer och andra som ger stöd.

3.4 Framåtblickande diskussion kring prioriteringar

Den sammanfattande bild som presenterats ovan visar att Tillväxtstrategins strategiska val och prioriteringar fortfarande är relevanta i allra högsta grad. Detta är kanske föga förvånande med tanke på att Tillväxtstrategin senast uppdaterades under 2017. De förändringar som eventuellt kan behöva ske prioriteringsmässigt framöver torde mer handla om smärre nyanseringar än dramatiska förändringar. Nedanstående diskussion bör därför ses som korta inspel till en eventuellt kommande Tillväxtstrategi med tanke på att nuvarande strategi löper ut 2020.

Förvalta och utveckla attraktiviteten

Halland har under de senaste 20 åren varit Sveriges mest attraktiva region, sett till nettoflyttning per capita mellan de svenska regionerna. Det är naturligtvis väldigt positivt. Samtidigt skapar befolkningstillväxten särskilda utmaningar och det finns därför anledning att fundera mer över hur Halland ska förvalta sin attraktivitet. Har man stark vind i seglen är det extra viktigt att navigera rätt. De investeringar, i t.ex. bostäder, som görs idag bör ha ett långsiktigt perspektiv så att investeringarna även på sikt kommer att ha uppfattats som attraktivitetsstärkande. Det är annars lätt, när behoven till följd av befolkningsökning blir påträngande, att investeringar görs utan ett långsiktigt attraktivitetsperspektiv. Det bör självfallet undvikas.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att alla delar av regionen inte upplevt någon befolkningsökning och därför ställs inför andra utmaningar. Detta gäller framförallt inlandet, landsbygdsområden som ligger lite längre från städerna längs kusten och de viktiga kommunikationsstråken Väst kustbanan och E6:an. Här krävs det sannolikt andra typer av insatser som möjliggör företagande, ett attraktivt bostadsbyggande och att servicen kan stärkas.

Generellt gäller att Halland kan erbjuda **goda livsmiljöer** i en vid bemärkelse. Attraktivitet handlar nämligen om att kunna se en plats ur ett helhetsperspektiv där arbetsmöjligheter är en förutsättning, som sedan byggs på med goda bostadsmiljöer, service, kultur- och fritid osv. oavsett om man vill bo i en stad eller på landet.

För att Halland ska kunna vara attraktivt även för kommande generationer krävs **ekologiskt hållbara samhällen**. Detta möjliggörs genom insatser som generellt minskar miljöpåverkan, men det är också viktigt att våra ekosystem är robusta så att de klarar exempelvis klimatförändringar.

God tillgänglighet är centralt för att invånare och företag ska kunna optimera sina förutsättningar att nå arbetstillfällen, service och marknader. Annars sjunker effektiviteten och därmed attraktiviteten. De mest uppenbara kvarvarande bristerna utmed Väst kustbanan behöver åtgärdas. Här handlar det om att åtgärda sträckor med låga hastigheter och kvarstående enkelspår, men även ytterligare ett dubbelspår mellan Kungsbacka och Göteborg framstår som högt prioriterat. Därtill behöver systemet också bli mer robust och erbjuda resenärerna bättre komfort. Även god tillgänglighet till digital infrastruktur behöver prioriteras med fortsatt bredbandsutbyggnad och tillgång till e-tjänster.

Vässa konkurrenskraften

Halland behöver ytterligare stärka arbetet med **innovation, förnyelse och ökad företagsamhet**. Förutom produktinnovationer finns det mycket att vinna på att hitta bättre sätt att arbeta, dvs. tjänste-/processinnovation. Den stora fördelen med processinnovationer för en region som Halland är att bredare grupper i samhället kan bidra till förnyelse, men det kräver sannolikt andra stödformer och arbetssätt.

Halland behöver också vara nytänkande kring vilka styrkeområden som bör stödjas, på vilka sätt ett sådant stöd kan komma till stånd och vad det kan förväntas leda till. Arbetet med att finna nya kopplingar mellan sektorer genom smart specialisering är ett sätt att skapa förnyelse och öka företagsamheten.

En kunnig region. Halland måste skapa goda och likvärdiga förutsättningar för alla invånare att nyttja sin utbildningspotential. I detta ligger också en ökad samverkan med högre utbildningsinstitutioner för att söka kunskap var den än må finnas. Detsamma gäller vikten av att skapa goda kontakter med omvärlden och att tillvarata jämställdhetens tillväxtpotential.

Stärk delaktigheten

För att individer inte ska hamna utanför samhället krävs **jämlika förutsättningar**. Här finns mycket att vinna, både ur individ- och samhällsperspektivet. Halland behöver arbeta mer med minskat utanförskap på arbetsmarknaden och på att förbättra hälsan genom livet med särskilt fokus på psykisk ohälsa.

4. EU:s förordningar för sammanhållningspolitiken 2021-2027

I Kommissionens förslag till förordning som presenterades i maj 2018, föreslås fem politiska mål;

- Ett smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling,
- Ett grönare och koldioxidsnålare Europa genom ren och rättvis energiomställning, gröna och blå investeringar, den cirkulära ekonomin, klimatanpassning, riskförebyggande och riskhantering,
- Ett mer sammanlänkat Europa genom förbättrad mobilitet och regional IKT-konnektivitet,
- Ett mer socialt Europa genom den europeiska pelaren för sociala rättigheter,
- Ett Europa närmare medborgarna genom hållbar och integrerad utveckling av stads-, landsbygds- och kustområden och lokala initiativ.

På ett övergripande plan ligger Kommissionens föreslagna politiska mål väl i linje med Hallands utpekade prioriteringar. I figuren nedan åskådliggörs hur Hallands olika prioriteringar relaterar till Kommissionens föreslagna politiska mål.

Strategiska val	Hallands Prioriteringar	Politiska mål				
		Ett Smartare Europa	Ett Grönare Europa	Ett mer Sammanlänkat Europa	Ett mer Socialt Europa	Ett Europa närmare medborgarna
Halland, en region med god tillgänglighet	Regionförstoring genom utveckling av kollektivtrafik och infrastruktur, såväl söderut som norrut. Fortsatt arbete för goda förbindelser med Stockholm		X	X		
	Utvecklade former för samverkan och samplanering mellan kollektivtrafik, infrastruktur, samhälls- och bebyggelseplanering	X	X	X		X
	Planering utifrån långsiktiga infrastrukturbehov för att stärka det regionala näringslivet	X		X		
	God tillgång till bredband med hög hastighet	X		X		
Halland, en region som erbjuder attraktiva och socialt hållbara mötesplatser, boende- och livsmiljöer	Attraktiva stadsmiljöer med mötesplatser som främjar hälsa, företagsamhet, innovationer och kultur	X	X		X	X
	Utveckling av livsmiljön för boende och arbete på landsbygden					X
	En god och jämlik offentlig samhällsservice	X				X
	Insatser som utjämnar hälsoskillnader	X			X	
	Kultur för ett socialt hållbart samhälle					X
	En koldioxidneutral ekonomi och fossiloberoende och hållbar resurshantering	X	X			
Halland, en region som stimulerar innovation, förnyelse och ökat företagande	Ett generellt långsiktigt finansierat regionalt företags- och innovationsstöd	X				
	De halländska styrkeområdena – hälsoinnovation, grön tillväxt och besöksnäring	X				
	En ökning av offentliga och privata investeringar i forskning och utveckling	X				
	Omställning och förnyelse i existerande företag	X	X			
	Entreprenörskap och ökat företagande	X	X			
Halland, en stark kunskapsregion	Högre studier och yrkesstudier som ett naturligt val samt möjligheten till ett livslångt lärande	X			X	
Halland, en region med goda kontakter med omvärlden	Strategiska allianser med viktiga aktörer i omvärlden			X		
	Fler och växande internationella företag i Halland	X		X		
	God internationell tillgänglighet			X		
Halland erbjuder alla barn och unga goda och jämlika förutsättningar	En god start i livet				X	
	Goda förutsättningar för alla elever att fullfölja grund- och gymnasieskolan				X	
Halland erbjuder god matchning av kompetens som behövs i arbetslivet	En regional struktur för matchning mellan arbetsmarknad och utbildning				X	
Halland, en region som har en öppen, jämställd och inkluderande arbetsmarknad	En jämställd arbetsmarknad	X			X	
	Ökad anställningsbarhet hos invånare som står långt ifrån arbetsmarknaden				X	
	Utveckling av sociala innovationer och socialt företagande för fler i arbete	X			X	

Figur 2. Hallands prioriteringar i relation till Kommissionens politiska mål.

5. Redogörelse för gränsöverskridande samarbeten

Halland är en region med goda omvärldskontakter. Den ökade rörligheten av människor, kunskap, varor och kapital över gränser skapar möjligheter för tillväxt. För att kunna ta del av dessa möjligheter behöver människor, organisationer och företag i Halland ha goda kontakter med omvärlden. En avsaknad av kompetens och kapacitet för internationalisering hos företag och det regionala stödsystemet kan annars bli ett hinder för ekonomisk tillväxt.

Genom att stimulera till nya samarbeten och utbyten mellan människor och organisationer i Halland, nationellt och internationellt ökar kunskap och affärsmöjligheter för halländska företag på internationella marknader. Men gränsöverskridande samarbeten handlar också om att stärka den sociala hållbarheten genom att öka kontakterna och kunna lära av andra.

Att delta i EU- och internationella organisationer, nätverk, projekt och andra former för gränsöverskridande utbyten är betydelsefullt. Ett tätare samarbete med andra som har liknande utmaningar ger viktigt kunskaps- och erfarenhetsutbyte och att vara en del av europeiska och internationella kunskapsflöden är viktigt för Hallands tillväxt och utveckling.

Sedan flera år tillbaka har det i Halland funnits en medveten satsning på att söka funktionella samarbeten utifrån tillväxtpotential. Halland är numer integrerat i en rad olika samarbeten såsom STRING, Regionsamverkan Sydsverige och Greater Copenhagen. Våra externa samarbeten har på senare tid utvecklats mycket, både till antal och innehåll. I det följande presenteras kortfattat några av de viktigaste samarbetena.

5.1 Greater Copenhagen Committee

Samarbetet Greater Copenhagen är ett näringspolitiskt partnerskap mellan Region Skåne och Region Halland i Sverige, Region Själland och Region Hovedstaden i Danmark, samt de tillhörande 85 kommunerna. Region Halland och de halländska kommunerna är medlemmar sedan 1 januari 2019.

Syftet med Greater Copenhagen är att tillsammans arbeta för att skapa ökad tillväxt, växande arbetsmarknad och god livskvalitet för regionens totalt 4,3 miljoner invånare och bygga en region av internationell betydelse. För Halland är det särskilt viktigt att stärka kontakterna söderut eftersom tillväxten i den södra delen av länet är svagare än i de norra delarna.

Grunden för samarbetet baseras på fyra fokusområden; 1) Arbeta för att skapa en stark internationell infrastruktur, 2) Stödja tillflödet av investerare, turister, företag och kompetens, 3) Internationell marknadsföring av Greater Copenhagen som en tillväxtregion samt 4) Fortsätta arbeta för en integrerad och hållbar region med en sammanhängande arbetsmarknad och avlägsna gränshinder.

5.2 STRING

STRING (Southwestern Baltic sea Transnational area Implementing New Geography) är ett gränsöverskridande samarbete mellan regioner och städer i Sverige, Norge, Danmark och

Tyskland med syfte att stärka utvecklingen längs sträckan Hamburg-Oslo. Vikten av detta framgår bland annat i OECD Territorial Reviews "The Megaregion of Western Scandinavia". Rapporten visar på vikten av en utvecklad samverkan och ett aktivt samarbete mellan städer och regioner i området för att ta tillvara vår potential ännu bättre i framtiden.

Medlemmar i STRING är Hamburg, Schleswig-Holstein, Region Själland, Region Hovedstaden, Köpenhamn Stad, Region Skåne, Malmö Stad, Region Halland, Västra Götalandsregionen, Östfold Fylkeskommun, Akershus Fylkeskommun.

Syftet med STRING är att stärka den regionala utvecklingen längs sträckan Hamburg – Oslo genom att tillsammans arbeta i första hand med infrastruktur, men även grön tillväxt, gränshinderfrågor, forskning och utveckling samt turism och kultur. Region Halland är medlem i STRING sedan 2018.

5.3 Regionsamverkan Sydsverige

Regionsamverkan Sydsverige bildades 1 januari 2016 och är ett samarbetsorgan för Sveriges sex sydligaste regioner som arbetar för långsiktigt hållbar utveckling i Region Blekinge, Region Halland, Region Jönköpings län, Region Kalmar län, Region Kronoberg samt Region Skåne.

Syftet med samarbetet i Regionsamverkan Sydsverige är framförallt framtagande av gemensamma strategier och planer inom områdena 1) regional utveckling, 2) infrastruktur, 3) kollektivtrafik 4) kultur samt 5) hälso- och sjukvård.

5.4 Övriga samarbeten

Utöver dessa tre högt prioriterade samarbeten ingår Region Halland och länets kommuner i en mängd andra samarbeten i olika konstellationer. Några av dessa är:

Sammanhållningspolitiken

Sammanhållningspolitiken är EU:s viktigaste investeringsverktyg för att skapa tillväxt och sysselsättning lokalt och regionalt i Europa. Regionala prioriteringar och inflytande över medlen är en förutsättning för ett framgångsrikt regionalt utvecklingsarbete.

Sammanhållningspolitiken syftar till att minska regionala skillnader och ojämlikheter inom EU och står för ca en tredjedel av EU:s totala budgetram. Den genomförs genom olika struktur- och investeringsfonder; Regionalfonden, Socialfonden, Havs- och fiskerifonden samt Landsbygdsprogrammet.

Över 50 procent av det regionala utvecklingskapitalet i Halland kom under perioden 2014-2016 från Europeiska struktur- och investeringsfonder. För Hallands utveckling är möjligheterna som ges inom ESI-fonderna därför av mycket stor vikt. Men för att få en ännu större utväxling skulle det vara önskvärt att det fanns större flexibilitet som möjliggör en mer ändamålsenlig anpassning till regionala förutsättningar och behov. Inför och under innevarande programperiod har Halland ett stort engagemang i att delta i utarbetandet,

beslutsfattande och genomförande av EU-program tillsammans med andra berörda aktörer. Det är emellertid angeläget att detta framgent sker på lika villkor, trots de samverkande parternas olika storleksmässiga förutsättningar.

Interreg är en viktig del av sammanhållningspolitiken som främjar samarbete mellan medlemsländerna. För Halland är det viktigt att kommande Interregprogram, framförallt ÖKS-programmet, ska kunna användas för strategiska politiska samarbetsprojekt. Det är angeläget att programgeografierna utformas så att det blir möjligt att genomföra projekt som stödjer samarbetet inom STRING och Greater Copenhagen Committee.

Beträffande Landsbygdsprogrammet påpekar Riksrevisionen att det finns en tydlig förbättringspotential avseende programmets struktur och möjlighet att nå effekt. EU-kommissionens förslag att flytta programmet från sammanhållningspolitiken till jordbrukspolitiken (CAP) kommer troligen att försvåra möjligheten att göra större strategiska fondgemensamma satsningar, vilket Region Halland instämmer i.

Småland Blekinge Halland South Sweden - Brysselsamarbete

EU fattar en stor mängd beslut som påverkar utvecklingen och de frågor som är betydelsefulla för Halland. Det är därför viktigt att bygga upp kontakter och nätverk i EU-organen, med andra regioner och organisationer - både för att omvärldsbevaka och att påverka. Halland är därför sedan den 1 januari 2017, efter ett politiskt initiativ, medlem i det gemensamma Brysselkontoret, Småland-Blekinge-Halland South Sweden.

Kontoret agerar dörröppnare och är regionens förlängda arm i Bryssel. Den främsta uppgiften är att bevaka regionens intressen i EU-relaterade frågor. Bakom Småland Blekinge Halland South Sweden står Region Kalmar län, Region Blekinge, Region Jönköpings län, Region Kronoberg och Region Halland, samt Linnéuniversitetet, Högskolan i Jönköping och Blekinge Tekniska Högskola.

Västsvenska paketet

Västsvenska paketet är en rad åtgärder i transportinfrastrukturen i och runt Göteborg. Målet är att åstadkomma större arbetsmarknadsregioner, förbättra framkomligheten och miljön samt förbättra förutsättningarna för näringslivets utveckling. Överenskommelse om paketet slöts 2009 mellan Trafikverket, Göteborg stad, Region Halland, Västra Götalandsregionen och Göteborgsregionens kommunalförbund. Alla åtgärder är färdiga år 2026. Region Halland deltar i de olika grupper som utgör paketets samverkansorganisation och medfinansierar med 180 miljoner kronor.

CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions)

CPMR grundades 1973 och är en paraplyorganisation för sex olika geografiska kommissioner, bland andra Nordsjökommissionen och Östersjökommissionen. CPMR samlar cirka 160 regioner från 25 länder och fungerar både som en "think tank" och en lobbyorganisation för regionerna.

6. Stärkt samverkan med statliga myndigheter

Region Halland har en etablerad och väl fungerande samverkan med Länsstyrelsen i Halland, som har samordningsansvaret för de statliga myndigheterna i länet. Det goda samarbetet äger rum på olika sätt och inom flera olika områden, exempelvis avseende EU-program, integration, miljö- & energiprojekt och jämställdhet, allt i syfte att stärka den regionala tillväxten. Det råder dessutom samsyn om att det finns ytterligare tillväxtkraft att hämta i ett ännu närmare samarbete inom några områden.

Ett exempel är den Statliga Chefsgruppen Halland. I denna gruppering träffas företrädare för ett tjugotal myndigheter två gånger per år med syfte att diskutera olika regionala frågor. Här ser både Region Halland och Länsstyrelsen i Halland att det finns goda möjligheter att skapa ett tätare och mer offensivt arbete i olika tillväxtfrågor. Även om formerna för ett sådant mer offensivt arbete inom den Statliga Chefsgruppen behöver diskuteras skulle man exempelvis kunna genomföra fler möten efter teman med utgångspunkt i Tillväxtstrategin. Länets hanterliga storlek utgör en fördel i tillväxtarbetet där personkontakter blir särskilt viktiga och möjliggör ett gemensamt användande av den expertis som finns hos alla parter. Här finns mycket att vinna på ännu bättre samverkan för en hållbar utveckling.

En annan fråga gäller fördelningen av ansvarsområden där rollerna ibland kan bli otydliga. Det viktiga här är naturligtvis att de fortsatt goda relationerna och samarbetet bibehålls eftersom det är ett effektivt sätt att sprida kunskap om de olika myndigheternas ansvarsområden. Samtidigt kan det finnas en poäng i att tydliggöra ansvarsområdena ytterligare och det är något som kan komma att diskuteras framöver, exempelvis i form av ett samverkansavtal mellan Länsstyrelsen i Hallands län och Region Halland.

Landsbygdsprogrammet är ett område som varit föremål för diskussion. Uppfattningen hos länsstyrelsen och Riksrevisionen är att det finns för lite pengar för investeringsstöd och att det vore önskvärt med en tydligare ansvarsfördelning mellan aktörer som hanterar programmet.

Förutom Länsstyrelsen i Halland har Region Halland direkt samverkan med flera andra myndigheter och även om samverkan även i dessa fall är god i de flesta fall kan det finnas anledning att lyfta några frågor som diskuterats. En fråga som blivit alltmer aktuell gäller Arbetsförmedlingen vars roll är synnerligen viktig om Halland ska kunna nå målet om att få fler i arbete. Med anledning av omorganisationen av Arbetsförmedlingen finns det osäkerhet kring hur arbetet kan komma att fortlöpa. För Hallands del är det mycket viktigt att nå klarhet i vilket utfall omorganisationen kommer att få och vilka konsekvenser detta kommer leda till för möjligheterna att öka arbetskraftsdeltagandet i länet.

Som lyfts i tidigare text är infrastrukturinvesteringar av särskild betydelse för Halland med tanke på att Halland utgör ett viktigt transportstråk i Västsverige. Förutom nödvändiga investeringar i Västsverige finns det även anledning att lyfta frågan om pågående och planerade internationella infrastrukturinvesteringar som exempelvis den beslutade Fehmarn Bält tunneln som i framtiden riskerar att skapa kapacitetsproblem för den halländska infrastrukturen eftersom mer transporter förväntas nyttja halländsk järn- och motorväg. I detta

sammanhang är det viktigt att Trafikverket beaktar de konsekvenser sådana investeringar får för Västsverige.

En annan viktig statlig aktör är universitets- och högskolesektorn där Region Halland ser flera fördelar med stärkt samverkan. Den naturliga samarbetspartnern här är Högskolan i Halmstad och i skrivande stund är ett samverkansavtal mellan regionen och högskolan under framtagande. Avtalet pekar på ett övergripande plan ut riktningen för samverkan och mer specifikt mot två teman: Hälsoinnovation samt Smarta städer och samhällen. Förutom att själva processen kring framtagandet av avtalet är ett sätt att fördjupa samarbetet ser regionen att det är en fördel att ha ett avtal som främjar det framtida arbetet.

7. Socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling

Som framgår av föregående texter bidrar analys och prioriteringar tydligt till socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling. De olika målen i Hallands tillväxtstrategi, Hög attraktivitet, Stark konkurrenskraft och Fler i arbete har som genomgående tema att bidra till att målen i Agenda 2030 genomsyrar och stärker den regionala utvecklingen i Halland.